

PROUD!!!

Pedagoginen, reflektiivinen, onnistuva, ja uskottava dokumentointi

Käytäntötutkimus, 2015-2017

Ine Hostyn & Liselotte Vandebussche, Bachelor in Early Childhood Education and Care; Bachelor in pre-school education (Artevelde University College), **Anna-Riitta Mäkitalo & Sylvia Tast** (Metropolia Ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan tutkinto-ohjelma)

Tausta ja tavoitteet

Jatkuva ammatillinen kehittyminen on tärkeää pienten lasten kanssa työskenteleville ammattilaisille (European Commission, 2014). Lastentarhanopettajien ja esiopettajien ammattitaito vaatii systemaattista pohdintaa sekä yksilöllisesti että ryhmässä (Peeters et al., 2015; Urban et al., 2011). Työskentely päivittäin lasten kanssa on ihanteellinen lähtökohta tällaiseen reflektointiin (Fukkink, & Tavecchio, 2010; Bracke, Hostyn & Steverlynck, 2014). Lapsen havainnointi on pedagogisessa dokumentoinnissa keskeistä. Tämä työtapo kehittää ja tukee lasten kasvua, oppimista ja kehitystä (Dahlberg, Moss & Pence, 1999, Malavasi & Zoccatelli, 2013, Pianta et al., 2008). Tässä tutkimuksessa tavoitteenamme oli saada tietoa ja kehittää konkreettisia menetelmiä **pedagogisen dokumentoinnin hyödyntämisessä** kollegiaalisen oppimisen prosessissa. Kolme tutkimuskysymystä olivat: (1) Miten ja miksi pienten lasten kanssa työskentelevät ammattilaiset käyttävät pedagogista dokumentaatiota työssään? (2) Mitkä menetelmät tukevat kollegiaalisen ryhmän ammatillista pohdintaa pedagogisesta dokumentaatiosta? (3) Miten pedagogisten dokumenttien vaihto kumppaniorganisaatioiden välillä tukee ammatillista reflektiota ja kasvua?

Käytäntötutkimus

Tietoja kerättiin Belgiassa (eriytynyt varhaiskasvatusjärjestelmä: päivähoitopaikat (0-2,5 vuotta) ja esikoulut (2,5-6 vuotta) sekä Suomessa (integroitu järjestelmä 0-6 vuotta). Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa haastateltiin työntekijöitä yksiköllisesti (lastenhoitajia, esiopettajia, lastentarhanopettajia, koordinaattoreita ja varhaiskasvatusyksikön johtajia) ja focus group -ryhmissä, jotta voitiin kartoittaa tapoja, joilla he toteuttavat ja hyödyntävät pedagogista dokumentointia. Toisessa tutkimusvaiheessa keskityttiin kollegiaaliseen vaihtoon organisaatioiden sisällä tiimeissä ja kolmannessa tutkimusvaiheessa keskityttiin organisaatioiden väliseen kollegiaaliseen vuoropuheluun ja kehitettiin työskentelyn välineitä. Niitä testattiin ja parannettiin yhteistyössä kahden belgialaisen päiväkodin ja kahden esikoulun sekä neljän suomalaisen varhaiskasvatustiimin kanssa. Tutkimuslupien mukaisesti aineistoa kerättiin focus group -haastatteluiden, suunnitteluprosessista ja strukturoimattomista päiväkirjoista. Aineisto analysoitiin laadullisella analyysillä käyttämällä grounded -teoriaa, osallistujien vahvistuksia ja verrokkiryhmien tarkastelua.

Tulokset

Ensimmäinen tutkimusvaihe osoitti, että pedagogisella dokumentaatiolla pyritään kolmeen päätavoitteeseen: 1) tehdä näkyväksi (tosiasioita, kehitystä ja kasvua), 2) kannustaa ja aktivoida muiden ajattelua sekä, 3) tukemaan vuorovaikutusta (aikuisten ja lasten välillä, mutta myös aikuisten kesken). Näitä kolmea toimintoa hyödynnettiin samalla tavoin lapsille, vanhemmille, ammattilaisille ja lähiympäristössä sekä lisäksi näiden ryhmien välisessä vuorovaikutuksessa.

Toisessa tutkimusvaiheessa saatiin tietoa reflektiivisen, kollegiaalisen oppimisen tukemisen edellytyksistä pedagogista dokumentointia toteutettaessa ja hyödynnettäessä ammatillisessa reflektiossa. Yksinkertaiset ohjeet ovat äärimmäisen tärkeitä. Alussa käytetty leikkisä, pelillinen elementti ei ole välttämätön: oppiminen toisilta on itsessään lahja. On tärkeää, että molemmat sekä aiheen esille tuoja että työtoveri, voivat oppia toisiltaan. Toinen lisäarvo on materiaali, jonka avulla keskusteluaiheen voi käynnistää esittämällä kysymyksen jo ennen kuin jakaa siihen liittyvän dokumentin. Valmistautuminen kollegiaaliseen vuorovaikutustilanteeseen erikseen ja yksilöllisesti, ajasta ja paikasta riippumatta, osoittautui tehokkaaksi. Kirjalliset tuotokset eivät voi olla työskentelyssä painopisteenä johtuen työn luonteesta. Strukturoitu ryhmäkeskustelu osoittautui keskeiseksi lähtökohdaksi, jotta saataisiin näkemyksiä ja toimia konkreettiselle tasolle. Tämä on edellytys, jotta keskustelut vaikuttavat työntekijöiden omiin käytäntöihin.

Kolmannessa tutkimusvaiheessa osallistujat vaihtoivat dokumentteja eri organisaatioissa (Belgia - Suomi tai eri kumppaniorganisaatiot omassa maassaan). Neljä näkökulmaa tuli esiin.

1) Itsensä esittely ammattilaisena / omien ja organisaation arvojen ja painotuksien esille tuominen (kaverikirjan reflektiivinen harjoitus, arvo jo itsessään), on tärkeä motivoiva tekijä ajatusten vaihdossa oman organisaation ulkopuolelta tulevan kumppanin kanssa ja herättää kysymyksiä. Ensimmäistä innostusta seuraa kuitenkin erilaisia tunteita (mm. viha, turhautuminen), tämän läpikäyminen luo avoimuutta vaihtaa dokumentteja myös oman organisaation sisällä. ”Ruoho on vihreämpää aidan toisella puolella”- ajatus ohjasi aluksi kohdistamaan ammatillisen jakamisen kauaksi itsestä, mutta vahvasti lopulta näkemään läheiset kollegat kehittymisen inspiraationa.

2) Konkreettisista pedagogisista dokumenteista saadut tiedot luovat yhteistä, turvallista ympäristöä, jossa kollegat voivat tavata ja oppia toisiltaan. Reflektointi toisten kanssa vahvistaa ammatillista identiteettiä ja realistista ammattilypeyttä.

3) Tavoite konkreettisesta toiminnasta on käynnistettävä tietoisesti, jotta voidaan saada tavoitteiden mukaisia tuloksia ja onnistumisen kokemuksia ammatillisessa kasvussa.

4) Jakamalla erilaisia dokumentteja ja keskustelemalla alkuperäisistä dokumentaatioista ne tulevat luonteeltaan pedagogisemmiksi. Proud! -työskentelymalli antaa lasten kanssa työskenteleville ammattilaisille tukea ja helposti saatavilla olevan tavan kehittää omaa pedagogista dokumentointiaan ja jakaa osaamistaan.

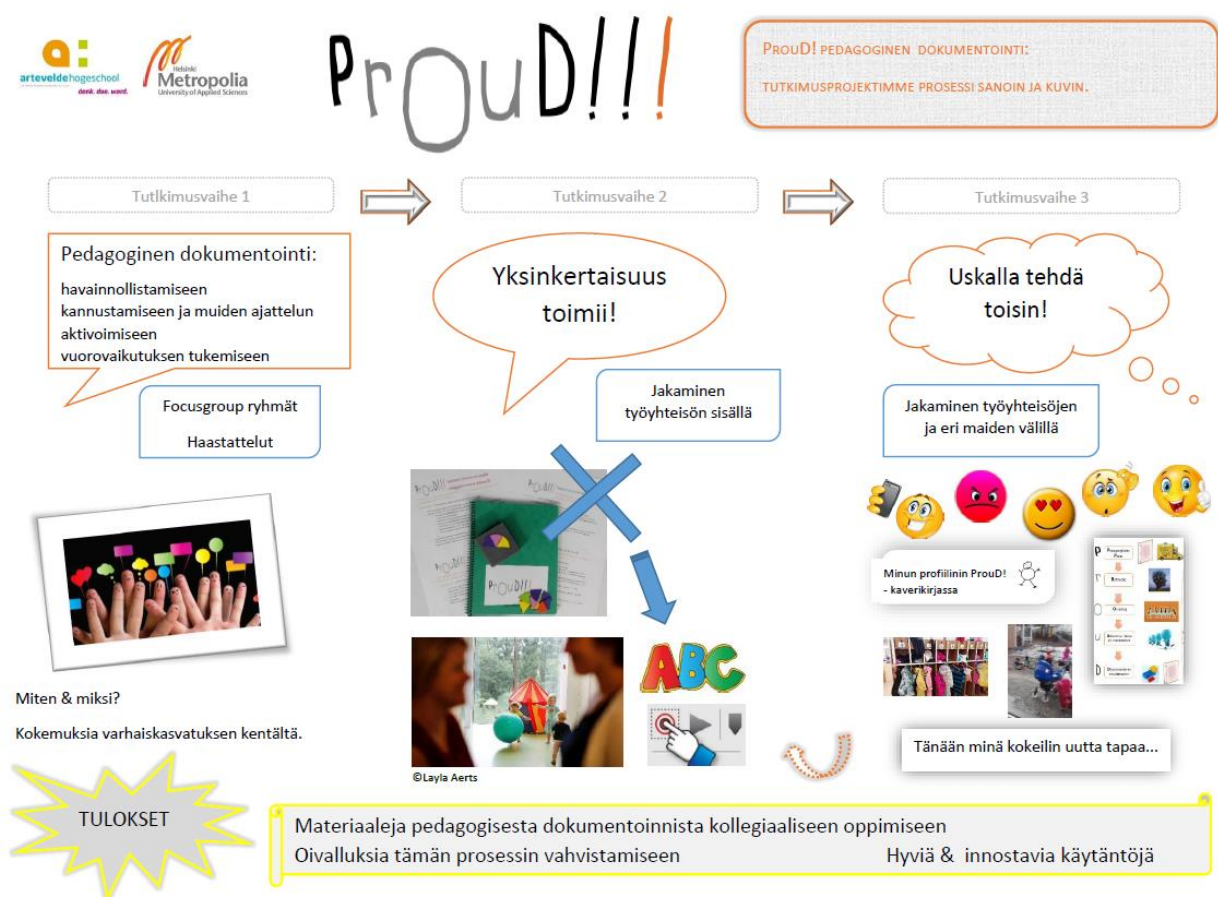
Johtopäätökset

Tämä tutkimushanke tuotti materiaalia, joka tukee reflektointia, yhteisöllistä oppimisprosessia pedagogisen dokumentoinnin hyödyntämisessä. Kolmen tutkimusvaiheen tulosten pohjalta on rakennettu Proud! -työkalupakki, jota voidaan käyttää työyhteisöissä ja eri työyhteisöjen välillä. Materiaalia voi ottaa käyttöön hollanniksi, englanniksi ja suomeksi osoitteessa <http://proud-research.weebly.com>. Yhteistyöryhmän aloitustapaamisessa tehdään sopimukset työskentelystä ja jokainen esittelee itsensä Proud! -profiililla (vaihe 1). Sen jälkeen pari voi jakaa dokumentteja ja näkemyksiä sähköpostilla tai tapaamisissa käyttäen materiaalin yksinkertaista A-B-C-rakennetta (vaihe 2). Henkilökohtaisen vuoropuhelun toteuduttua muutaman kerran, dokumentit ja oivallukset jaetaan ja työntekijöiden ryhmäkeskustelussa. Tämän jälkeen ehdotetaan toimia, jotka tukevat P-R-O-U-D -rakennetta (vaihe 3). Tätä sykliä voidaan toistaa uudestaan ja uudestaan, mikä

johtaa entistä syvempään yksilöiden sekä ryhmän yhteiseen reflektointiin ja vuoropuheluun. Pedagogiset dokumentaatiot tukevat näitä keskusteluja ja vievät niitä varhaiskasvatuskäytäntöihin.

Tutkimuksen dokumentointi

Prosessi ja oivallukset tutkimusprosessin aikana pedagogisesta dokumentaatiosta:

Kiitos

Kiitokset seuraaville varhaiskasvatuksen yhteistyökumppaneille: De Knuffelboom XL (Ghent), De Speelboom ja Trudeken (Wetteren), De Kleine Icarus (Ghent) ja EDUGO Lourdes en Meerhout (Oostakker) Belgiassa sekä Varistoniityn, Ravurin ja Pikku-Ravurin Varhaiskasvatustyksiköille, Vantaalla Suomessa. Kiitos kaikille vanhemmille ja lapsille yhteistyöstä tässä projektissa, ja viimeisenä, mutta ei vähäisimpänä kiitokset arvostamallemme ohjausryhmälle hyödyllisestä panoksesta ja tuesta projektin aikana.

Kirjallisuus

Bracke, G., Hostyn, I., & Steverlynck, A. (2014). *VerBEELDing. Interactie in beeld, interactie in gesprek. Beelden als motor voor groei in interactie met jonge kinderen*. Eindrapport PWO, Gent: Arteveldehogeschool; Dahlberg, G.; Moss, P., & Pence, A. (1999). *Beyond quality in early childhood education and care: Postmodern perspectives*. London: Falmer Press; Dewey, J. (1933). *How we think*. Buffalo, NY: Prometheus Books.; Domitrovich, C. E., Gest, S. D., Gill, S., Bierman, K. L., Welsh, J. A., & Jones, D. (2009). Fostering high-quality teaching with an enriched curriculum and professional development support: the Head Start REDI program. *American Educational Research Journal*, 46 (2), pp. 567–597; European

Commission/EACEA/Eurydice/Eurostat, 2014. *Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe. 2014 Edition*. Eurydice and Eurostat Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union;

Fukkink, R. & Tavecchio, L. (2010). Effects of Video Interaction Guidance on early childhood teachers. *Teaching and Teacher Education*, 26, 1652-1659;

Malavasi, L., & Zoccatelli, B. (2013). *Documenteren voor jonge kinderen*. Amsterdam: SWP;

Mezirow, J. (2000). Learning to think like an adult: Core concepts of transformation theory. In J. Mezirow & Associates, *Learning as transformation* (pp. 3-33). San Francisco: Jossey-Bass;

Peeters, J., Cameron, C., Lazzari, A., Peleman, B. Budginaite, I Hauari, H. and Siarova, H. (2015). *Early childhood care and education: working conditions, training and quality of services A systematic review*. Luxemburg Eurofound. Publication Office of the European Union;

Pianta, R. C., Mashburn, A. J., Downer, J. T., Hamre, B. K., & Justice, L. (2008). Effects of web-mediated professional development resources on teacher-child interactions in ore-kindergarten classrooms. *Early Childhood Research Quarterly*, 23, pp. 431-451;

Sheridan, S. M., Edwards, C. P., Marvin, C. A., & Knoche, L. L. (2009). Professional development in early childhood programs: process issues and research needs. *Early Education and Development*, 20 (3), pp. 377-401;

Urban, M., Vandenbroeck, M., Peeters, J., Lazzari, A. & Van Laere, K. (2011). *CoRe. Competence requirements in Early Childhood Education and Care. A study for the European Commission Directorate-General for education and culture*. Final Report. Brussels: European Commission, DG Education and Culture.